METODIKA PRIDEĽOVANIA A TVORBY DOI NA UMB V BANSKEJ BYSTRICI

Digital Object Identifer (DOI) je jednoznačný medzinárodný identifikátor elektronického objektu, ktorý zaisťuje trvalý odkaz na elektronický dokument v prostredí internetu. Umožňuje dokument jednoznačne identifikovať a vyhľadať jeho aktuálne umiestnenie. Funguje na základe prepojenia DOI, URL adresy a metadát dokumentu v databáze registračnej agentúry.

DOI je možné prideliť akémukoľvek dokumentu – časopisu, konferenčnému materiálu, monografii, analytickej časti, e-learningovému dokumentu, norme, dizertačnej práci, správe, ale aj grafu, vzorcu a tabuľkám uvedeným v texte.

DOI je možné prideliť aj analytickej časti dokumentu – článku v časopise, príspevku v zborníku, kapitole v knihe. K DOI sa registruje celá publikácia a identifikátor DOI potom musí byť priradený každej analytickej časti dokumentu.

Podmienkou pridelenia DOI je dostupnosť dokumentu na internete. Nemusí sa jednať len o dokument verejne dostupný, pretože DOI majú i články v licencovaných databázach dostupných len pre predplatiteľov.

Identifikátor DOI má tvar **10.24040/bu.2017.12.02.21-24** a skladá sa z dvoch častí:

- *Prefix* (10.24040), ktorý jednoznačne identifikuje inštitúciu a prideľuje ho registračná agentúra;
    - *10:* identifikátor systému DOI
    - *24040:* identifikátor UMB v systéme DOI
- *Sufix* (bu.2017.02.21-24) je ľubovoľný reťazec znakov, ktoré jednoznačne identifikujú digitálny objekt v rámci inštitúcie

Každému objektu priraďuje sufix inštitúcia. V rámci inštitúcie sa odporúča jednotná forma syntaxe. Povolené sú ľubovoľné znakové reťazce oddelené bodkou, lomkou, pomlčkou.

Prefix Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici je 10.24040

Inštitucionálnym koordinátorom pre prideľovanie DOI je Univerzitná knižnica UMB. Registračnou agentúrou je nezisková medzinárodná registračná agentúra CrossRef, ktorá poskytuje organizačnú a technickú infraštruktúru pre využitie DOI v oblasti vedeckej literatúry. Cieľom je zaistiť jednoznačnú globálnu identifikáciu a prepojenie vedeckých publikácií v prostredí internetu.

O pridelenie DOI môže požiadať edičný referent, vydavateľ časopisu, usporiadateľ konferencie, autor/editor monografie/zborníka.
Žiadosť na pridelenie DOI https://kniznica.umb.sk/sluzby-a-fondy/elektronicke-sluzby/objednavky-sluzieb/ziadanka-na-pridelenie-doi-doi-assignment-application-form.html

Čo znamená agenda DOI pre vydavateľa/redakčnú radu časopisu:

- *oboznámenie sa so štruktúrou DOI* - prispôsobenie obsahu a štruktúry publikácie požiadavkám agentúry CrossRef;
- *formulovanie syntaxe sufixu DOI* - konzultácia s inštitucionálnym koordinátorom, syntax by mala byť univerzálna, nemala by sa meniť v čase;
- *informovanie a kontrola autorov* v súvislosti s požiadavkou dodržiavania podmienok registračnej agentúry CrossRef;
- *dodržiavanie zásady Inbound linking* - priradiť DOI svojim objektom a pridelené DOI uvádzať vo všetkých prezentačných formách (tlačenej i online) na titulnej strane, prípadne v päte/hlavičke každej strany;

- *dodržiavanie zásady Outbound linking* - podmienkou členstva v organizácii CrossRef je prepájanie odkazov z použitých zdrojov (References). To znamená, že ak má citovaná publikácia pridelené DOI, je potrebné ho uviesť ako súčasť bibliografického odkazu. Najrýchlejší spôsob vyhľadávania DOI je prostredníctvom databázy CrossRef https://apps.crossref.org/simpleTextQuery alebo https://search.crossref.org/;
- *informovanie inštitucionálneho koordinátora o akýchkoľvek zmenách* súvisiacich so zmenou umiestnenia digitálnych objektov (presun na inú lokáciu/webovú stránku);
- *vytvorenie štruktúry webovej stránky, tzv. response page* (stránka s odpoveďou) - ku každému plnému textu musí existovať metadátový záznam s odkazom na plný text a minimálne s týmito údajmi:
    - názov článku/príspevku/kapitoly; monografie; učebného textu,
    - názov zdrojového dokumentu,
    - ISBN/ISSN,
    - rok vydania,
    - mená všetkých autorov,
    - DOI príslušného plného textu zobrazované ako URL,
    - informácia, kde je plný text dostupný.

DOI a príslušné metadáta je do systému CrossRef potrebné zadať neodkladne po online zverejnení publikácie (odporúča sa do 24 hodín).

Univerzitná knižnica UMB zabezpečuje:

- import základných metadát vrátane prideleného DOI v okamihu publikovania plných textov,
- aktualizáciu URL odkazov a DOI - napr. pri presune digitálneho objektu na inú lokáciu,
- tvorbu a správu internej databázy odkazov pridelených na UMB,
- úhradu poplatkov (ročný členský poplatok a poplatok za pridelenie DOI).

Aktuálny cenník nájdete na http://www.crossref.org/02publishers/20pub fees.html

Tvorba sufixu pre rôzne typy dokumentov:

Sufix môže tvoriť akýkoľvek alfanumerický reťazec. Povolené sú znaky a-z, A-Z, 0-9 a - . _ ; ( ) /. Mal by byť ľahko čitateľný a čo najstručnejší, nie je potrebné uvádzať popisné informácie (tie zahŕňajú metadáta). Nerozlišujú sa veľké a malé písmená, 10.24040/bu je to isté ako 10.24040/BU.
Viac informácií na: https://www.crossref.org/documentation/member-setup/constructing-your-dois/

monografia/skriptum: rok publikovania, ISBN (bez pomlčiek)
Napr. 2017.87480504630
DOI 10.24040/2017.87480504630
URL odkaz: https://doi.org/10.24040/2017.87480504630

časopis ako celok: skratky názvu časopisu, rok, ročník, číslo
Napr. bu.2017.12.02
DOI 10.24040/bu.2017.12.02
URL odkaz: https://doi.org/10.24040/bu.2017.12.02

článok v časopise: skratky názvu časopisu, rok, ročník, číslo, strany
Napr. bu.2017.12.02.21-24
DOI 10.24040/bu.2017.12.02.21-24
URL odkaz: https://doi.org/10.24040/bu.2017.12.02.21-24

zborník vydávaný periodicky: skratka periodického zborníka, rok, číslo, strany
Napr. zkp.2016.5.13-44
DOI 10.24040/zkp.2016.5.13-44
URL odkaz https://doi.org/10.24040./zkp.2016.5.13-44

zborník konferenčný: skratka názvu, termín konania konferencie, sekcia, strany
Napr. bf.24-25.08.2017.33-50
DOI 10.24040/bf.24-25.08.2017.33-50
URL odkaz: https://doi.org/10.24040/bf.24-25.08.2017.33-50

Syntax sufixov iných typov publikácií, napr. správy, výukové materiály a i., bude riešená individuálnymi konzultáciami s koordinačným pracoviskom.

Kontaktná osoba:

Mgr. Zuzana Melegová, kl. 5311, zuzana.melegova@umb.sk
Mgr. Michaela Mikušková, kl. 5206, michaela.mikuskova@umb.sk

Ako uvádzať DOI na webovej stránke a v zoznamoch bibliografických odkazov:

CrossRef odporúča uvádzať DOI v tvare priamo klikateľného permanentného URL odkazu https://doi.org/10.12345/bu.2017.12.02.21-24
Viac informácií na http://www.crossref.org/02publishers/doi_display_guidelines.html

Umiestnenie DOI:

- primárne a povinne pri zázname článku v danom časopise
- povinne v bibliografickej citácii daného článku
- odporúča sa kdekoľvek sa tento článok zmieňuje
- odporúča sa vždy uvádzať vo forme URL odkazu

Ako citovať DOI:

Monografia:
SUPUKA, Ján et al. *Landscape structure and biodiversity of woody plants in the agricultural landscape* [online]. Brno: Mendeley University, 2013 [cit. 2017-01-30]. ISBN 978-80-7375-905-6. Dostupné na: https://doi.org/10.15414/2014.978807375905

Príspevok v zborníku:
JACKOVÁ, Silvia, Mária KADLEČÍKOVÁ, Jozef KOŠUDA a Zuzana JURÍČKOVÁ. The state of rural women and their role at the achievement of food safety. In *International Scientific Days 2016 - The agri-food value chain: challenges for natural resources management and society* [online]. Nitra: Slovak University of Agriculture, 2016, pp. 47-53 [cit. 2017-01-30]. ISBN 978-80-552-1503-7. Dostupné na: https://doi.org/10.15414/isd2016.s1.03

Článok v časopise:
ŠIMANSKÝ, Vladimír. Effects of biochar and biochar with nitrogen on soil organic matter and soil structure in haplic Luvisol. In *Acta fytotechnica et zootechnica: scientific journal for phytotechnics and zootechnics* [online]. 2016, vol. 19, no. 4, pp. 129-138 [cit. 2017-01-30]. ISSN 1336-9245. Dostupné na: https://dx.doi.org/10.15414/afz.2016.19.04.129-138